

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 14252/2022
08.11.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Бранке Дражић, чланова већа, у парници тужиоца Једночлано друштво са ограниченом одговорношћу "Арсеновић" Шабац, чији је пуномоћник Марија Јоксовић, адвокат из ..., против тужене Република Србија, Високи савет судства, Привредни суд у Сомбору, чији је законски заступник Државно правобранилаштво, Одељење у Ваљеву, ради накнаде имовинске штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гжрр 230/22 од 29.06.2022. године, у седници већа одржаној 08.11.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гжрр 230/22 од 29.06.2022. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Шапцу П 54/21 од 11.04.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се тужена обавезе да му на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року исплати износ признатог новчаног потраживања по закључку о листи признатих и оспорених потраживања Привредног суда у Сомбору под пословним бројем Ст 10/2015 од 26.07.2017. године и то износ од 14.196.967,18 динара са законском затезном каматом од 26.07.2017. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженој на име трошкова парничног поступка исплати износ од 37.500,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова парничног поступка преко досуђеног износа из става трећег изреке ове пресуде до траженог износа од 75.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гжрр 230/22 од 29.06.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужиоца и првостепена пресуда потврђена у делу којим је одбијен тужбени захтев и тужилац обавезан да туженој надокнади

трошкове парничног поступка. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Тужена је благовремено поднела одговор на ревизију.

Испитујући побијану пресуду применом одредби члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11...10/23) Врховни суд је утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је, као извршни поверилац извршног дужника „Млади борац“ ад Сонта, поднео два предлога за извршење на основу веродостојне исправе Трговинском суду у Новом Саду. На основу првог предлога од 17.09.2008. године, који се односио на дуг у износу од 67.135,53 евра са каматом од 01.02.2007. године до исплате, донето је решење о извршењу Ив 6304/2008 од 22.09.2008. године. На основу другог предлога од 16.12.2008. године, за дуг у износу од 1.451.794,00 динара са каматом од 01.11.2007. године до исплате, донето је решење о извршењу Ив 9632/2008 од 19.12.2008. године. Дана 28.07.2015. године, пред Привредним судом у Сомбору покренут је стечајни поступак Ст 10/2015 против стечајног дужника "Млади борац" ад Сонта у стечају, који још није окончан. Трајање поступка није одређено, јер је било потребно претходно расправити статус поверилаца, висину и врсту потраживања поверилаца, коначна листа потраживања није сачињена, нити је донета одлука да ли ће се поступак спроводити банкротством због чега није могућа продаја имовине. Решењем Привредног суда у Сомбору Р4 Ст 803/20 од 29.12.2020. године, усвојен је приговор тужиоца ради убрзања стечајног поступка и утврђена повреда на суђење у разумном року и стечајном судији наложено да предузме мере и радње које су потребне ради уновчења имовине стечајног дужника и намирења поверилаца, те да у року од 30 дана извести председника суда које су мере конкретно предузете. Закључком о листи признатих и оспорених потраживања Привредног суда у Сомбору број Ст 10/2015 од 26.07.2017. године, тужиоцу је признато потраживање од 14.196.967,18 динара, које је сврстано у трећи исплатни ред, што је потврђено и извештајем Привредног суда у Сомбору број Ст 10/2015 од 25.01.2022. године. Стечајни дужник је 2003. године пословао друштвеним капиталом, 2005. године је промењена правна форма, али је задржан друштвени капитал, а 2006. године решењем Агенције за привредне регистре БД178628/2006 од 17.11.2006. године, регистрована је промена података, тако што је друштвени капитал брисан и уписан акцијски капитал у уделу од 100%, те је промењена и правна форма из друштвеног предузећа у акционарско друштво.

Имајући у виду овако утврђено чињенично стање, нижестепени судови су одбили тужбени захтев тужиоца из разлога што су наведена решења о извршењу Трговинског суда у Новом Саду донета након извршене приватизације и претварања друштвеног капитала предузећа дужника у акцијски капитал, те како је стечајни поступак покренут 2015. године према стечајном дужнику који је пословао у форми

друштва капитала, као акционарско друштво у којем није било друштвеног или државног капитала, то не постоји објективна одговорност тужене за накнаду имовинске штете, све у смислу члана 58. став 1. Устава РС, члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року и члана 172. став 1. Закона о облигационим односима. Осим тога утврђена повреда права на суђење у разумном року у конкретном случају није довољна за активирање обавезе државе да тужиоцу надокнади штету, будући да он није пружио доказе да је његов дужник имао довољно средстава у имовини из које је могао да намири потраживање и да је наплата изостала из разлога што суд није ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате потраживања. По становишту другостепеног суда тужена не може одговорати за инсолвентност лица са којим је тужилац слободном вољом ступио у комерцијални однос. Поред наведеног, чак и да се ради о предузећу са већинским друштвеним или државним капиталом, одлуке донете против друштвених предузећа по основу потраживања из радних односа због природе и значаја потраживања не могу се изједначити са одлукама против друштвених – државних предузећа донетих по основу потраживања која су проистекла из економског пословања. За потраживања која имају искључиву економску компоненту нема услова за примену изузетка о објективној одговорности тужене државе, већ се има применити опште правило о деликтној грађанској одговорности државе, која подразумева постојање узрочно-последичне везе између повреде права на суђење у разумном року и настале штете.

По оцени Врховног суда правилно су нижестепени судови применили материјално право када су одбили тужбени захтев.

Тужена држава по одредбама члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року одговара за штету према општим условима за објективну одговорност. Према члану 154. став 2. и 3. Закона о облигационим односима, нужан услов за настанак ове обавезе је постојање адекватне узрочно-последичне везе између штетне радње тужене, изостанка поступања у разумном року у стечајном судском поступку и умањења имовине тужиоца.

У конкретном случају, тужилац није пружио доказе да ова адекватна веза постоји, а управо чињеница да је тужилац пре отварања поступка стечаја исходовао извршну исправу према свом дужнику, те да је безуспешно водио извршни поступак води закључку да његов дужник није имао имовине из које је тужилац могао да намири своје комерцијално потраживање, да је због тога отворен стечајни поступак, те да дужина вођења стечајног поступка није узрок штете чију накнаду захтева у овој парници.

Закључак Врховног касационог суда од 02.11.2018. године о одговорности Републике Србије за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, који се ревизијом наводи, допуњен је на седници Грађанског одељење Врховног касационог суда, одржаној дана 27.09.2019. године, и коначно гласи: „Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђеног потраживања запослених из радног односа која су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеном над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року. У предметима у

којима се води стечајни поступак законска затезна камата на потраживања утврђена правноснажним пресудама против дужника друштвених предузећа обрачунава се до дана отварања стечајног поступка, у складу са законским решењем из закона о стечају из 2009. године. У погледу извршних дужника који не спадају у напред наведену категорију, кад се ради о физичким или правним лицима која нису основана на бази друштвеног или државног капитала, свакако је нужно утврђивати узрочно-последичну везу између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Нужно је доказати да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је поштујући редослед исплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим Законом о извршењу.

Из наведеног закључка, донетог у сврху уједначавања судске праксе, без сумње произилази да сва општа правила одштетног права важе и за накнаду имовинске штете по члану 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року, а да су једино у ситуацији изостале наплате потраживања запослених из радног односа према послодавцу који је пословао са већинским друштвеним или државним капиталом утврђени повољнији услови који су довољни за одговорност тужене државе за штету.

Због наведеног, неосновани су ревизијски наводи тужиоца да доказивање узрочно-последичне везе између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања није нужно у случају дужника који су основани државним или друштвеним капиталом.

Из изнетих разлога, на основу одредбе члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**